

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ “ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ”
ТЕРНОПЛЬСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ТЕРНОПЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ ТЕРНОПЛЬСЬКОЇ ОДА
ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО
ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УНІВЕРСИТЕТ АНКАРА ХАДЖИ БАЙРАМ ВЕЛИ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЛЮБЛІНСЬКА ШКОЛА ВИЩА (РИКІ, ПОЛЬЩА)
ВИЩА ЕКОНОМІЧНА ШКОЛА (СТАЛЬОВА ВОЛЯ, ПОЛЬЩА)
ВІДДІЛ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

Збірник матеріалів
III Міжнародної науково-практичної конференції
«Розвиток професійної майстерності педагога в умовах
нової соціокультурної реальності»

Тернопіль
2020

УДК 159.98:37.091
Р 64

Р 64 Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 09-10 квітня 2020 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, В. С. Мисик, Ю. Ч. Шайнюк, В.Є. Кавецький, А.В. Вихрущ, О.Я. Жизномірська, С.Б. Гах, Г.І. Герасимчук, М.П. Мамус – Тернопіль: СМП “Тайп”, 2020. 450 с.

У збірнику публікуються тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 09-10 квітня 2020 р.

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол №2 від 30.04.2020 р.)

УДК 159.98:37.091

© Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2020

ЗМІСТ

Петровський О.М.

Актуальні питання підвищення кваліфікації педагогів у контексті сучасних змін у світі та в Україні.....12

Бабовал Н.Р.

Використання дистанційної форми навчання в освітньому процесі.
Актуальні проблеми сьогодення.....14

Özer Z.B.

Metin incelemelerinde değişken değerler.....17

Банасюкевич Т.М.

Методичні основи формування професійної мобільності майстра
виробничого навчання.....23

Бартенєва І.О.

Атестація педагогічних кадрів як складова їх професійного розвитку.....25

Bauer T.

AT Higher education institutions and the role of Erasmus+ in
teacher education.....28

Бачинська Н.Я.

Розвиток підприємливості та соціальної активності у дітей дошкільного
віку: короткий огляд програм.....32

Бескорвайна Н.О., Мельник Г.М.

Особливості організації навчальної діяльності в полікультурних класах..34

Боднар Д.М.

Особистісно орієнтований підхід у професійній підготовці
управлінських кадрів для системи освіти.....37

Боднар С.О.

Особливості вивчення життєпису письменника на уроках
української літератури.....39

Борисьонок М.О.

Шляхи використання інформаційно-комунікаційних технологій навчання
в початковій школі в умовах НУШ.....42

Боруцька Л.С.

Формування професійних компетентностей учителя-словесника у
світлі Концепції «Нової української школи».....44

Брик Р.С.

Професійна компетентність учителя як складова внутрішньої
системи забезпечення якості освіти.....47

Брик Ю.Р.

Інноваційні методи і прийоми формування ключових та
предметних компетентностей учнів при викладанні біології.....51

Булда А.А., Саюк В.І.

Консультування як фахова діяльність освітян.....55

Буняк Н.А.

Взаємини викладача і студента: теоретичні підходи.....57

Варецька О.В., Аксьонова О.П.	
Нова фізкультура в Новій українській школі.....	59
Вихрущ А.В.	
Інновації в педагогіці	62
Вихрущ В.О., Пехота О.М.	
Комунікативний підхід у системі загальнопедагогічної підготовки андрагога.....	64
Вихрущ В.О., Романишина Л.М.	
Історико-педагогічна підготовка учителя початкової школи у контексті едіфікації освіти.....	68
Вітенко І.М.	
Дослідно-експериментальна діяльність у навчальних закладах Тернопільської області: досвід роботи, проблеми та перспективи.....	71
Власюк І.В.	
Особливості розвитку навичок читання у молодших школярів за допомогою техніки “кольорового читання”	75
Вовна А.М.	
Місце психології у всеукраїнському громадянському суспільстві.....	79
Вороненко Т.І.	
Самостійна групова робота учнів на уроках хімії.....	82
Гаджула О.І.	
Роль майстра виробничого навчання в організації навчально-виробничого процесу.....	84
Гайда В.Я., Боднарчук О.В., Муляр Б.І.	
Формування дослідницької компетентності учнів на уроках фізики з використанням сучасних цифрових лабораторій.....	86
Гантімурова Н.І.	
Професійні якості викладача в умовах полікультурного середовища.....	88
Главацька О.Л.	
Самоменеджмент як складова професійного розвитку керівника закладу загальної середньої освіти.....	90
Глушко О.З.	
Педагогічна освіта в республіці Польща: інновації для розвитку.....	95
Горішна Н.М.	
Організація інклюзивного навчання дітей з розладами аутичного спектру.....	97
Городецька О.В.	
Інформаційний детокс як засіб психологічного захисту особистості.....	100
Городецька О.А.	
Використання комп’ютерних технологій у професійній сфері майбутнього майстра-перукаря.....	102
Гороть Є.В., Синовець М.С.	
Дистанційна освіта - сучасність освітнього процесу.....	104
Beck G.	
Herausforderung berufssprachkurs: überlegungen zur qualifikation von	

daf-/daz-lehrkräften am beispiel der spezialkurse „Deutsch für nichtakademische gesundheitsberufe“.....	106
Дєдова О.О.	
Застосування ігрових технологій лего на заняттях з дошкільнятами...	110
Джурило А.П.	
Програма Sinus як модель професійного розвитку вчителів у ФРН....	113
Довгань О.З.	
Технологія формування художньо-епістемологічного досвіду майбутнього вчителя музичного мистецтва в контексті сучасних пост культурних тенденцій.....	115
Доманюк О.М.	
Доброзичливість як базова якість зростаючої особистості.....	118
Дранічнікова В.А.	
Формування громадянської компетентності здобувачів освіти в системі професійної (професійно-технічної) освіти шляхом впровадження інноваційних педагогічних технологій.....	120
Drexler E., Winkelmaier H.	
Home learning – entwicklung und derzeitige umsetzung an der pädagogischen hochschule Wien	123
Drexler E., Drexler C., Winkelmaier H.	
Home learning – derzeitige praktische umsetzung an der PH Wien in der lehrveranstaltung inklusion und diversität.....	126
Дроздовська Л.М.	
Формування професійної компетентності учнів шляхом застосування інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі.....	128
Дудченко В.С.	
Профільне навчання як пріоритет модернізації й удосконалення освітнього простору загальноосвітнього навчального закладу.....	133
Дурдас А.П.	
Університетська освіта Франції: етапи історичного розвитку.....	136
Duisebayeva D.	
İnsan bir ağaç olsa ağaç da bir insan.....	139
Özer Y.	
G. N. Potanin'in doğu arařtırmalarına katkisi.....	146
Erdogan H.	
Yabancı dil öğretiminde postmodern dönem.....	150
Жизномірська О.Я., Гайда В.Я.	
Формування самоосвітньої компетентності особистості педагога: психологічний вектор становлення.....	152
Жмурко О.Г.	
Формування уявлення про цілісність живої природи в курсі «Природничі науки».....	154
Зевако В.І.	
Засоби формування професійної компетентності на заняттях української	

мови як іноземної.....	158
Іванюк І.В.	
Методичні компетенції як запорука успіху професійної діяльності педагога.....	159
Іванюк Т.Г.	
Уміння системно мислити – вимога та ціль навчання математики.....	163
Кавецький В.Є., Кавецька Р.Є.	
Особливості самосприйняття професіоналізації педагогами ЗЗСО.....	168
Kądziołka W.	
Dialog edukacyjny w trosce o przyszłość młodych pokoleń.....	171
Кікінежді О.М., Шульга І.М.	
Психолого-педагогічний супровід егалітарної особистості майбутнього педагога в контексті реалізації концепції Нової української школи	175
Кірман В.К., Харлаш Л.М.	
Стереометричні задачі на доведення в системі розвитку професійної компетентності вчителів.....	178
Кляпетура М.В.	
Сучасний урок - вимога часу.....	181
Ковальчук Т.М.	
Шляхи удосконалення професійної компетентності майстра виробничого навчання.....	184
Ковтюх Г.А.	
Особливості розвитку звукової культури мовлення старших дошкільників засобами фольклору.....	187
Когут О.І.	
Новітні підходи у професійному розвитку педагогічних працівників..	191
Колодійчук Л.С.	
Проектування результативної складової освітнього процесу в агротехнічному ЗВО.....	193
Колодійчук О.Я.	
Проблеми трудової діяльності та підвищення фахового рівня учителів «трудового навчання» і «технологій» в умовах реформування української освіти.....	195
Коненко Л.Б., Іваночко О.В.	
Використання інтерактивних методів навчання в процесі підвищення кваліфікації вчителів початкових класів.....	199
Коротюк З.М.	
Педагогічна технологія «ситуація успіху».....	201
Коча І.А.	
Професійне вигорання педагога як проблема сучасності.....	204
Кравець Р.А.	
Доцільність упровадження предметно-мовного інтегрованого навчання майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях з іноземної мови.....	207

- [4] Z. Matulka, *Wielofunkcyjność informacji w dialogu pedagogicznym*, [w:] *Uczestnicy procesu dydaktycznego*, J. Pólturzycki, E. A. Wesołowska (red.), Toruń 1994.
- [5] W. Kopaliński, *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*, Warszawa 1989.
- [6] J. Rutkowiak, *O dialogu edukacyjnym. Rusztowanie kategorialne*, [w:] *Pytanie, dialog, wychowanie*, Tegoż, Warszawa 1992.
- [7] L. Feuerbach, *Zasady filozofii przyszłości. Wybór pism*, T. 2, tł. K. Krzemieniowa, M. Skweciński. Warszawa 1988.
- [8] W. Kądziołka, *Dialog źródłem wychowania w rodzinie*, Kraków 2012.
- [9] M. Buber, *Problem człowieka*, tłum. J. Doktor, Warszawa 1993.
- [10] J. Wał, *Vademecum dialogu*, Kraków 1998.
- [11] K. Denek, *Podmiotowość w procesie kształcenia*, „Wychowanie na Co Dzień” 10-11 (2003).
- [12] M. Śnieżyński, *Sztuka dialogu*, Kraków 2005.
- [13] L. Bandura, *Talent pedagogiczny*, [w:] *Encyklopedia pedagogiczna*, W. Pomykało (red.) Warszawa 1993.
- [14] M. Przetacznikowa, *Psychologia wychowawcza*, Warszawa 1981.
- [15] J. Zieliński, *Edukacja poprzez dialog pedagogiczny*, „Chowanna” 2(2007).

УДК 373.091.12.011.3-051:005.336.2

Кікінежді О. М.

доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри психології
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
okiki77777@gmail.com

Шульга І. М.

кандидат педагогічних наук,
методист інклюзивно-ресурсного центру,
викладач кафедри педагогіки та менеджменту освіти,
Тернопільського національного педагогічного університету імені
Володимира Гнатюка
ira.shulha@gmail.com

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЕГАЛІТАРНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Пріоритетним завданням реформування національної освітньої системи, згідно з міжнародними стандартами якості життя та освіти, є виховання егалітарної особистості майбутнього педагога (Закон України «Про освіту» (ред. від 07.09.17), Концепція Нової української школи, Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти «Освіта: гендерний вимір – 2021»), що актуалізує проблему психолого-педагогічного супроводу студентів у

набутті ними гендерних компетентностей як ключових життєвих компетентностей, оскільки саме вони визначають вибір професійної діяльності, ефективність виконання сімейних і соціальних ролей, сферу самореалізації тощо.

Мова йде про реалізацію новітніх стратегічних напрямків щодо забезпечення сталих гендерних перетворень на всіх рівнях соціуму, запровадження принципів недискримінаційної освіти, проектування егалітарних освітніх технологій, адекватних за своїми ключовими параметрами демократичній системі загальнолюдських цінностей, виховання самодостатньої, конкурентоспроможної особистості, на засадах гуманістичної психології, національної педагогічної спадщини та студентоцентрованого підходу. Затребуваність проблеми та її недостатня дослідженість визначило мету даної статті.

В основу запропонованої нами егалітарної моделі фахівця-педагога покладені провідні ідеї гуманістичної психології та педагогіки, принципи особистісно-егалітарного підходу як базового в особистісному розвитку та подальшій самореалізації внутрішнього потенціалу індивідуальності, формування гендерної чуйності в різноманітності взаємодій між статями. Егалітарність з позиції гуманістичної психології – це відкритість до досвіду і водночас опора на власні сили, актуалізація власних устремлінь, самодостатність, сприйняття себе без захисних механізмів, свобода від стереотипованих очікувань у пошуку особистісних смислів, позиція суб'єктності в життєтворенні (Т. Говорун, О. Кікінежді).

Саме егалітарна соціалізація є співзвучною практиці особистісно орієнтованого (ненасильницького) підходу в освіті як найбільш прогресивної та продуктивної спільноти рівноправних індивідуальностей різної статі. У цьому розумінні вихідні положення особистісно-егалітарного підходу як базової стратегії соціалізації та виховання охоплюють реалізацію ідеї рівноправ'я статей та їх взаємозамінність; індетермінацію біологічною належністю гендерних ролей; утвердження егалітарного світогляду: гендерну компетентність як обізнаність із нормативами статевої поведінки, гендерну чуйність як створення умов для повноцінного розвитку представників різної статі попри статеві стереотипи та упередження, здатність розв'язувати проблеми навчання і виховання з позиції егалітарної ідеології та гендерну толерантність як повагу до основоположних прав та свобод людини.

Студентський вік є особливо сензитивним періодом життя людини, оскільки в цьому віці відбувається становлення соціальної, гендерної, професійної ідентичності майже одночасно, ще раз підтверджуючи складність та глобальність проблем, що постають перед юнаком/юankoю.

Побудова моделі психолого-педагогічного супроводу на засадах інтеграції особистісно-орієнтованого та гендерного підходів (І. Бех, В. Кравець) охоплювала підготовку дівчат і хлопців до гнучкого соціостатевого репертуару в поведінці та різноманітних сферах життєдіяльності з урахуванням їхніх здібностей, уподобань, нахилів, можливостей, рівних умов для пропагування ідеї рівноваги та взаємозамінності статевої ролей, повноти розвитку

індивідуальності, гармонійної цілісності особистості незалежно від її статевої належності. З'ясовані психолого-педагогічні умови розвитку егалітарних орієнтацій та активізації паритетних стосунків в студентській молоді: організація діяльності особистості на засадах рівноправ'я статей, спрямування на асертивність поведінки, партнерство та корекція міжстатевих взаємин на основі суб'єкт-суб'єктного підходу.

На основі визначених тенденцій апробовано програму психолого-педагогічного супроводу студентства, здатного приймати виклики часу щодо дискримінації за ознакою статі, емпірична перевірка розроблених методологічних засад впровадження особистісно-егалітарного підходу.

Реалізація програми здійснювалася за трьома напрямками: 1) корекційно-розвивальна робота з дітьми та юнацтвом з метою розвитку егалітарної взаємодії; 2) гендерна просвіта педагогів, психологів і батьків як основних агентів гендерної соціалізації особистості у період її дорослішання; 3) гендерна освіченість студентської молоді (діяльність школи гендерної рівності, гендерного освітнього центру) на основі розроблених положень особистісно-егалітарного підходу як засадничих принципів гендерної просвіти: науковість, об'єктивність гендерних знань як головне підґрунтя розвінчування стереотипів; адекватність їх освоєння віковим можливостям дітей, підлітків та юнацтва; позитивізм і толерантність у ставленні до статей та міжстатевого спілкування; опора на власний життєвий досвід індивіда, критичне осмислення засвоєних настанов щодо «життя в статі»; суб'єктна позиція (позиція актора) як умова активізації гендерного самовизначення та саморефлексії в навчальному діалозі; подолання статевого стереотипу; рівноцінність «чоловічого» та «жіночого» начал в аналізі дидактичного матеріалу, відмова від стратегії маргіналізації жіночого як вторинного.

Програма психолого-педагогічного супроводу включала три змістові модулі: 1) активне соціально-психологічне навчання учнівської молоді; 2) відповідну післядипломну просвіту педагогів; 3) гендерну освіту студентів та батьків. У розроблених та запроваджених у навчальний процес педагогічних вишів різноманітних гендерних дисциплін акцентовано на умінні надання практичної консультативної допомоги дітям та дорослим у розв'язанні проблем гендерного характеру, подоланні статевого упередження та сексизму з утвердження ідей самобутності та самореалізації особистості, незалежно від статі. Констатуючі зрізи вимірів динаміки гендерних знань, фокус-групи, а також наративи на тему «Моє гендерне Я», експертні оцінки засвідчили зростання інтересу студентської молоді до гендерних проблем за умов вільного та необмеженого статевою належністю самовираження (суб'єкт-суб'єктного та суб'єкт-об'єктного діалогічного спілкування), освоєння способів деконструкції гендерних стереотипів у поведінці.

Висновки. Психолого-педагогічний супровід включав просвітницьку роботу зі студентською молоддю на основі розроблених положень особистісно-егалітарного підходу. Емпірично доведено, що за цих умов модель забезпечує створення егалітарно-освітнього середовища у виші, активізацію

самовизначення молоді в питаннях гендерної культури, підвищення гендерної компетентності майбутніх педагогів.

Література

1. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. К.: Либідь, 2003. 344 с.
2. Говорун Т. В., Кікінежді О. М. Суб'єктність як психологічна основа егалітарної педагогічної парадигми. Проблеми емпіричних досліджень у психології» (до 120-річчя з дня народження С. Л. Рубінштейна). Вип. 4. К.: ГНОЗИС, 2010. С. 97–105.
3. Кравець В. П., Кікінежді О. М., Шульга І. М. До проблеми гуманізації освітньо-виховного простору сучасної української школи. *Освітологія*. 2018. № 7. С. 15–21.

УДК 514(075)

Кірман В. К.

кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри природничо-математичної освіти КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради
vadym.kirman@gmail.com

Харлаш Л. М.

кандидат філософських наук, доцент кафедри природничо-математичної освіти КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради
lharlash@gmail.com

СТЕРЕОМЕТРИЧНІ ЗАДАЧІ НА ДОВЕДЕННЯ В СИСТЕМІ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ

Післядипломна педагогічна освіта перебуває на початку реформування. Це беззаперечний факт. Поза змінами не може залишитися зміст навчання, що є серцевиною освітніх послуг для педагогічних працівників, які проходять підвищення кваліфікації. При цьому дуже важливо, щоб освітні послуги при підвищенні кваліфікації педагогів носили не формальний характер, а реально впливали на якість освіти загалом. Отже, формування змісту навчання курсів підвищення кваліфікації вчителів (зокрема математики) не може носити безсистемний характер і підлягає науковому обґрунтуванню.

Післядипломна освіта вчителів математики все більше потрапляє в поле зору дослідників теорії та методики навчання математики. Ретельні дослідження та експерименти проводяться Н. А. Тарасенковою та представниками її наукової школи [4]. Відповідні дослідження торкаються розвитку методичної компетентності вчителя математики, аналізу навчальних текстів, удосконаленню роботи з цифровими засобами навчання. На розвитку окремих аспектів методичної компетентності концентрує увагу у своїх дослідженнях Л. С. Голодюк [2], вражаючи їх ядром післядипломної освіти вчителів математики. Саме тоді у фундаментальних роботах Н. А. Тарасенкової, І. А. Акуленко, А. І. Кузьмінського [1; 3] доводиться, що при підготовці майбутніх вчителів математики методичні курси мають бути